

ATATÜRK'ün Güzel Sanatlara Verdiği Önem

Prof. Dr. Afet İNAN

Atatürk'ü anmak için toplandık. 29 yılın ardında kalan, fanî Atatürk, sadece bir Devlet başkanı ve kurucusu sıfatıyla bir Türk büyüğü olsa idi resmî belgelerin incelenmesi ile bu tarihi devrimizi anardık. Atatürk'ün bu sıfatına eklenenengin, zengin bir fikir hayatı var. Bunu bütün milletçe bildiğimiz için o fikir kaynağından daima faydalanmak istiyoruz. Devrinin inkılâp hareketlerini ve tatbikatını bir bütün olarak kabul etmek zaruridir. Cumhuriyetimiz on yaşını doldurduğu gün (1933), O, millete şöyle sesleniyordu : **"Yaptıklarımızı aslâ kâfi göremeyiz. Çünkü daha çok ve daha büyük işler yapmak mecburiyetinde ve azmindeyiz. Yurdumuzu dünyanın en mamur ve en medenî memleketleri seviyesine çıkaracağız. Milletimizi en geniş refah vasıta ve kaynaklarına sahip kılacacağız. Millî kültürümüzü muasır medeniyet seviyesinin üstüne çıkaracağız"**. Bu sözler bir Devlet başkanının on yaşındaki Cumhuriyet devri Türkiye'si için büyük istek ve dileklerindenidir. Daima iyimser bir görüş ve daima daha iyisini istemek için temenniler. Bu iyimser benliği Mustafa Kemal'in 1919'daki devresinde de görmek mümkün. 1918 - 19 yıllarındaki Türk Devlet adamları, aydınlar ve halk kötümserdir. Bütün resmî ve hususî belgeler insanın mâneviyatını kıran, ümitsizliğe düşen bir ruh hâletini göstermektedir. Hepsinde 600 senelik Devletin, maalesef çöküntü izleri yaşar. Bütün bu kötümser havada Mustafa Kemal Anadolu'nun 1000 senelik Türk varlığından bahseder. En müşkül şartlar içinde dahi, geleceğin ısıklarını yurt sathına yaymak için konuşur. Bu durumu bütün belgeler incelenirken görürüz. Bu işaret ettiklerim tarihimizin bir devresi.

Asıl bu konuşmada onuncu yıl nutkunun bir başka fikri üzerinde durmak istiyorum. Müspet ilmî medeniyet yolunda hızla ilerlemek için bir meşale olarak kabul eden Atatürk, Türk milletinin tarihi bir vasfını da **"Güzel sanatları sevmek ve onda yükselmektir"** diye kaydettikten sonra **"...Milletimizin yüksek karakterini, yorulmaz çalışkanlığını, fikrî zekasını, ilme bağlılığını, güzel sanatlara sevgisini millî birlik duygusunu mütemediyen ve her türlü vasıta ve tedbirlerle besliyerek inkişaf ettirmek millî ülkümüzdür"** diyor.

Atatürk, bu nutkunu yazdığı zaman her cümlesi üzerinde bize açıklamalar yapıyordu. Heyecanlı idi. Güzel sanatları edebiyat, mimari, resim, heykeltıraşlık, musiki ve raks diye bölümlerde düşünürken, her biri üzerinde Türk sanatkarlarının yetişeceğini ve Türk medeniyeti için eserler vereceklerini görür gibi konuşuyordu. O, esasen medeniyet dediği zaman, bütün ferdî ve sosyal çalışmalarla vücuda getirilen her türlü kuruluş ve eserleri bir bütün olarak kabul ederdi. Gene ısrarla üzerinde durduğu fikir, güzel sanatların her bölümünde ilerleyen ve eser veren milletlerin asrın ileri medeniyetlerinde ancak yerlerini alabilecekleri idi. Sanatta ferdî bütün kabiliyetlerin ise, muhitin ve yetiştirme imkânlarının Devlet eliyle hazırlanması sayesinde mümkün olacağına inanan Atatürk, bu husustaki kuruluşları geliştirmek için hükümete emirler veriyordu.

Bütün bu fikirlerine Atatürk ilâve ediyordu : **"Güzel sanatların her bölümündeki eserler, insanları medeniyetin, güzellikleri ile temasa getirir ve insan ruhunu ulvileştirir."**

İşte bu fikirlerin daha belirli bir ifadesi olarak 1936 da T. B. M. Meclisini açış nutkunda diyor ki :

"Güzel sanatlara da alâkanızı yeniden canlandırmak isterim. Ankara'da bir Konservatuvar ve bir temsil Akademisi kurulmakta olmasını zikretmek, benim için bir hazdır."